Nursultan NAZARBAEV:

Cel mai groaznic e că oamenii se obișnuiesc să omoare oameni

Două întrebări din interviul Președintelui Kazahstanului acordat ziarului «Izvestia» (11.IV.92) se referă la situația din Moldova. Le reproducem împreună cu răspunsurile.

— **Toți puneau mari speranțe și în Declarația de la Alma-Ata, pe care ați amintit-o. În Declarația despre respectarea principiilor colaborării în cadrul C.S.I., semnată la Mensc la 14 februarie, — de asemenea. Semnată de toți șefii statelor, inclusiv de B. Elțin. Amintesc textul ei: «Conștienți de răspunderea pentru neadmiterea ațițării confruntării și contradicțiilor între popoare și state, tinzînd a contribui la consolidarea climatului de bună înțelegere și încredere, confirmînd atașamentul la principiile unanim recunoscute, normele dreptului internațional... se angajează solemn să asigure... neamestecul în treburile interne ale unuia altuia...» Iar după aceasta vicepreședintele Ruțkoi pleacă în Crimeea și Tiraspol, fără a preîntîmpina despre misiunea sa conducătorii acelor state pe teritoriul cărora se duce. Cum se poate așa ceva?**

— Lui A. Ruțkoi îi port un mare respect, îmi este un bun cunoscut. Dar cînd el, fără a clipi din ochi, declară că rușii din alte state chipurile, trebuie apărați, mi se pare, el pur și simplu confundă noțiunile diferite de «cetățenie» și «etnos», ba în plus confundă și timpul în care trăim. În ce situație îi pune el pe rușii care trăiesc liniștiți în alte republici? Dacă toți vom porni după logica aceasta, cum, spuneți-mi, să procedăm cu cazahii, un milion dintre care trăiesc în Rusia, un milion — în Asia Mijlocie, alte mii în alte republici? Dar nu trebuie să uităm principalul: ei sînt cetățeni ai acelor republici! Și ei poate în genere n-au nevoie ca cineva să-i apere din afară, ci în primul rînd să fie apărați de statul ai cărui cetățeni sînt. Cred că o persoană de stat atît de înaltă nu trebuie să opereze cu asemenea cuvîntări.

Am primit de la președinții Kravciuk și Snegur materialele despre călătoria lui A. Ruțkoi în Crimeea și Tiraspol, textul cuvîntării lui. Cred că ei le-au expediat tuturor conducătorilor statelor independente. E imposibil a le lăsa fără atenție — doar e vorba nu numai de Ucraina și Moldova, e vorba de principiul relațiilor dintre noi toți. De exemplu, Ruțkoi putea să plece la Sevastopol prin Kiev, să convină cu Kravciuk sau să plece împreună cu cineva pentru a liniști și a se proceda la înțelegere pe cale pașnică, nu să acționeze din capul său într-o altă țară, acesta-i un stat independent!

Nu demult, pentru soluționarea unor probleme legate de asigurarea cu petrol, primul ministru al Ucrainei V. Fokin a vizitat regiunea Tiumen, unde, printre altele, lucrează mulți ucraineni. Dacă el ar fi început să cuvînteze acolo, în Tiumen, în același fel cum ar fi reacționat populația locală, conducerea Rusiei? Tiraspolul, firește, e durerea noastră comună. Înțeleg de ce a plecat încolo Ruțkoi. Dar de ce n-a vizitat oficial Chișinăul? De ce nu s-a consultat cu Snegur ca să întreprindă pași comuni...

Ruțkoi spunea că tratatul bilateral dintre Rusia și Ucraina nu acționează, fiindcă nu există U.R.S.S. Cu toate că acest tratat a fost ratificat de actualele parlamente. Și apoi regulamentul despre inviolabilitatea frontierelor este înscris în hotărîrile C.S.I. Și, în cele din urmă, Rusia s-a declarat succesoare a U.R.S.S. — scuzați-mă, unde-i logica?

Bine dacă acesta-i un simplu exprompt. Dar dacă aceasta e o politică chibzuită din timp, apoi e foarte periculoasă. Noi am anunțat întregii lumi că intrăm în O.N.U., recunoscînd Statutul Organizației, ca state democratice care respectă drepturile tuturor popoarelor și naționalităților. Toți optăm pentru tratatul C.S.C.E. cu privire la drepturile omului, și sîntem recunoscuți, ne ajută, pentru că noi construim state democratice, dar ce fel de democrație este aceasta cînd arătăm pumnul unul altuia.

Mie mi-i greu să nu-l susțin pe O. Latîș, care scria nu demult în «Izvestia» în articolul «Despre sinceritatea bolșevică și rușii din străinătatea apropiată»: «Ne vor mulțumi oare rușii din afara Rusiei pentru un asemenea «ajutor»? E greu să nu fii de acord cu deputații poporului din Rusia pe care pot doar să i citez — într-adevăr cum vom proceda cu rușii din Canada, din Australia? Și dacă va fi recunoscută republica transnistreană în Moldova, de ce să nu fie recunoscut Tatarstanul?

Asemenea probleme politice complicate nu pot fi rezolvate mătăhăind cu sabia — au trecut vremurile celea.

— **Dar în genere, vicepreședintele poate pleca undeva fără consimțămîntul președintelui, cu atît mai mult cu cît e vorba de asemenea probleme complicate?**

— Știu eu... În Kazahstan aceasta ar fi fost imposibil.

LA NISTRU L

